

3.3.2. Знаци от историята на поетичното слово в „Песен“-та

Те се съдържат в максимално редуцираните металирически текстове. Поетът преднамерено разбърква диахронията на литературния процес, „разстройва“ я с оглед на това – еднозначно и сякаш завинаги да категоризира художествената словесност. Изкачването по вертикалната ос постепенно обистря отделните етапи или прагове – насладващите се един върху друг дискурсивни модели реторически се открояват.

Най-ниско поставен (т.е. отъждествен с най-простото правило в граматиката на поетическата изказност) е сантиментализмът от *вазовски* тип: „Край труженик ли дрипав, гладно бледен, / в прихлупената изба ти не бе / и него ли кажи, не лъга беден, / за празник, въздух и небе?“ Разбира се, твърде условно дефинираме тук презрения от Яворов сантиментализъм като *вазовски*. По-скоро е налице автокритика и автореторика. Прицелът обаче в собствените поетически заблуди („зигзаги вред неуловими...“) се отнася до състраданието към „човека-скот“, характерен акцент на Вазовите „Скитнишки песни“ (1899). По-високо изтеглена във вертикала е народническата поезия. Нейните социални императиви пропиват значим дял от създадената до 1904 г. Яворова поезия – „На един песимист“ (1897), „Notata“ (1899), „На нивата“ (1901), „Градушка“ (1900), „Сизиф“ (1900) и други. (Тук непременно трябва да уточним, че ранният вариант „Пролетната жалба на орача“ (1896) е именно разгърнатият и едновременно с това изчерпан битов сантиментализъм, докато „На един песимист“ и „Не е за него дума“ по-скоро са творби на аргумента и тезата, обсъждащи дали изобщо е възможно да се култивира селянинът, широко популярен в периода 1895–1902 г. лирически – и не само лирически – персонаж.) В „Песен на песента ми“ тоталната вяра на поета в събъването на хуманистичните идеали реторически е преобърната в не-вяра,